

וכתב בספר חבלים בניעמיים (ח"א סוגי' מ"ט): ופליגי בפירוש סוגיא דתמורה (ג' ע"ב) ובגירסא שם במ"ש אימא אפי' שבועת אמת בהדיא כתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם, אימא ה"מ לפייס את חברו אבל מלקא ללקי, לא מצית אמרת, דהא כתיב ובשמו תשבע וכו', ומפרש רמב"ם דהתירוץ הזה דכתיב ובשמו תשבע ובמשמעותו שמצוה להשבע בעת הצורך, ומאחר שהיא מצוה א"א שילקה עליה, ואין לומר שבשמו תשבע היינו להיתר ולרשות ולא למצוה, שא"כ הדרא קושיא שי"ל שלא הותר רק בעת הצורך לפייס את חברו אבל מלקא לילקי, וע"כ צ"ל שמצוה היא. כ"כ במגילת אסתר.

והרמב"ן מפרש דהקושיא היתה אימא דוקא בשבועת שומרים מותר כדי לפייס את חברו, אבל הנשבע מעצמו שבועת ביטוי ילקה, ותירצה הגמ' דכתיב ובשמו תשבע, ואם אינו ענין לשבועת הדיינים דנפקא ליה משבועת ה', תנהו ענין לשבועת דעלמא שמתורים ע"כ.

★ ★

בגמ' דהכתיב (דברים ו' י"ג): ובשמו תשבע, ההוא מיבעי ל' וכו' מנין שנשבעין לקיים את המצוות וכו' הכתיב קרא אחריו (דברים ו' כ'): וכו' תדבק ובשמו תשבע וגו'.

הגה"ח ר' יוסף מנדלקורן ז"ל מביא בספרו וילקט יוסף בשם מו"ר הגה"ח ר' בן ציון אוסטרובר זצ"ל שדייק במש"כ רש"י (דברים ו' י"ג) עה"פ ובשמו תשבע וגו': אם יש בכך כל המידות הללו, שאתה ירא את שמו, ועובד אותו, אז ובשמו תשבע ע"כ.

והקשה, שהרי כתיב בקרא (דברים י' כ'): את ה"א תירא וגו', אלא שהוסיפה התורה - וכו' תדבק וגו', וגם שם פירש"י, ולאחר שיהיו בכך כל המדות הללו, אז בשמו תשבע ע"כ, מבואר דאם לא הגיע למדת וכו' תדבק, אז אינו רשאי לישבע, ואילו ברש"י (ו' י"ג) הנ"ל מבואר, דגם בלי זה רשאי לישבע ע"כ.

★ ★

וכתב מו"ר הגאון ר' דב בעריש הפטקה זצ"ל ליישב בזה, דהנה בגמ' כאן מבואר וכנ"ל דהני תרי קראי מיצרך צריכי, חדא שנשבעין לקיים את המצוות, ואידך דמותר לישבע שבועת אמת בשם שמים.

מעשה כלל, שפיר קרו ליה לאו שאין בו מעשה. וא"ש דר"י דקרי לתמורה לאו שאין בו מעשה, לשיטתו דלא ס"ל דתמורת שוגג הוי תמורה, ע"ש [יג]. עכ"ד ודפח"ח.

★ ★

בגמ': והפלה ה' את מכותך הפלאה זו איני יודע מה הוא כשהוא אומר והפילו השופט וגו' הוה אומר הפלאה זו מלקות **בהספידו** של החתם סופר ז"ל על רבו בעל ה"הפלאה" זי"ע (דרשות חת"ס ח"ב ע' שע"ז) עמד על זה שבמקום אחר דרשו חז"ל הפלאה זו מיתת צדיקים.

וביאר, דהנה איתא הטעם שמלקין מ', הוא משום שעובר על התורה שניתנה במ' יום, ואמרו חז"ל (מכות כ"ב ע"ב) אמר רבא הני טיפשאי דקיימי מקמא ס"ת ולא קיימי מקמא גברא רבא, דכתיב ארבעים יכנו, ואתו רבנן ובצרו חדא.

וביאר הדבר, שהתורה ניתנה ביום אחד, ושאר ל"ט יום כל זה היה לימוד של תורה שבעל פה, שארוכה מארץ מדתה.

והנה לכאור' תמוה, מי זה פתי ויעבור על איסור מלקות אחר התראה, אלא מן הסתם איש הזה פרץ כבר כל הגדרים שגזרו חז"ל באיסור זה, וממילא הובילו אותו משמים שיעבור על האיסור עצמו וילקה, ולכן אתו רבנן ובצרו חדא, שעיקר המלקות היא על שעבר על גדרי חז"ל שניתנו - בל"ט יום.

וזהו מ"ש כאן הפלאה זו מלקות, היינו מזה שאתו רבנן ובצרו חדא, לפי שעיקר המלקות הוא על ביטול דברי חכמים, ומזה עצמו אנו יודעים כמה קשה הוא סילוקן של חכמים, ושתי הדרשות היינו הך.

★ ★

בגמ': אימר אפילו שבועת אמת, בהדיא כתיב שבועת ה' תהיה וכו' אימר הני מילי לפייס את חברו, אבל מילקא לילקי, לא מצית אמרת, דהכתיב ובשמו תשבע.

הנה הרמב"ם (פ"א משבועות ה"א) כתב, דמ"ע להישבע שבועת הדיינים דכתיב ובשמו תשבע, וכ"כ בספר המצות מ"ע ז'. ורמב"ן חולק וכותב דרק רשות הוא לישבע ע"ש.